

Sygn. akt I 1 Ca 220/21

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 marca 2022 r.

Sąd Okręgowy we Włocławku Sekcja Odwoławcza I Wydziału Cywilnego

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariusz Nazdrowicz
-----------------	------------------------

po rozpoznaniu w dniu 4 marca 2022 r. we Włocławku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w B.

przeciwko A. S.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego we Włocławku

z dnia 23 lutego 2021 r., sygn. akt I C 55/21 upr

1. oddala apelację;
2. zasądza od powoda (...) S.A. z siedzibą w B. na rzecz pozwanej A. S. kwotę 1800 zł (tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

**SSO Mariusz Nazdrowicz**

Sygn. akt I 1 Ca 220/21

## UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy we Włocławku oddalił powództwo (...) S.A. z siedzibą w B. przeciwko A. S. o zapłatę kwoty 19.265,04 zł wraz z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 17 czerwca 2020 r. do dnia zapłaty (pkt 1) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty (pkt 2).

Sąd Rejonowy uznał żądanie powoda zapłaty kwoty pożyczki zabezpieczonej wekslem in blanco za niewykazane. Wyjaśnił, że skoro zobowiązanie wekslowe związane jest z łączącą strony umową pożyczki, której postanowienia podlegają kontroli pod kątem przepisów o ochronie konsumentów, konieczne było zbadanie łączącego strony stosunku podstawowego, bowiem to jego treść rozstrzyga o tym, czy i w jakim zakresie istnieje po stronie dłużnika zobowiązanie wekslowe, zaciągnięte w celu zabezpieczenia wierzytelności cywilnej. Jednak powód reprezentowany przez fachowego pełnomocnika mimo zobowiązania do wskazania wniosków dowodowych, nie przedłożył umowy

pożyczki pozwalającej na ustalenie treści stosunku podstawowego, ani innego dokumentu wykazującego wysokość zadłużenia pozwanej. Zatem w sprawie nie było żadnych dowodów pozwalających na zweryfikowanie, czy zaistniały przesłanki wypełnienia weksla in blanco.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód i zaskarżył go w całości. Domagał się zmiany wyroku i uwzględnienia powództwa w całości, a także zasądzenia na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję według norm przepisanych. Ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania. Zarzucił naruszenie szeregu przepisów prawa procesowego (art. 3 k.p.c., art. 227 k.p.c. art. 232 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c., art. 187 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.) i materialnego (art. 10 i 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe, art. 6 k.c. i art. 720 § 1 k.c.).

W ocenie apelującego Sąd wadliwie przyjął, że powód był zobowiązany wykazać treść stosunku podstawowego, w tym miał obowiązek przedstawić fakty i dowody mające znaczenie dla oceny przyszłych zarzutów pozwanej, np. nieistnienia czy niewymagalności roszczenia. Twierdził, że skoro powództwo zostało oparte na wypełnionym wekslu in blanco, jego przedłożenie winno być wystarczające do uwzględnienia żądania. Zważając że sprawa miała charakter sprawy wekslowej, ciężar dowodu nieprawidłowego, czy bezpodstawnego wypełnienia weksla spoczywał na pozwanej. To ona miała obowiązek udowodnienia wad wypełnionego weksla, niezgodności z deklaracją wekslową, nieistnienia zobowiązania, lub wykazania, że zobowiązanie nie opiewa na kwotę wskazaną w treści weksla.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

### ***Sąd Okręgowy zważył, co następuje:***

Apelacja powoda jako pozbawiona uzasadnionych podstaw podlegała oddaleniu.

Odnosząc się do zarzutów procesowych, gdyż te decydują o podstawie faktycznej rozstrzygnięcia, która ma z kolei wpływ na zastosowanie przepisów prawa materialnego należy stwierdzić, że Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych i przydatnych dla rozstrzygnięcia sprawy ustaleń faktycznych. Ustalenia te Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne, czyniąc je zarazem podstawą orzekania. W okolicznościach sprawy zarzuty naruszenia przepisów prawa procesowego (tj. art. 187 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 233

§ 1 k.p.c.) należało potraktować jako uzupełnienie podniesionych w apelacji zarzutów materialnoprawnych, bowiem analiza treści wywiedzionego środka odwoławczego wskazuje, że powód w istocie nie tyle kwestionował ustalenia faktyczne Sądu I instancji, co bardziej nie zgadzał się z oceną prawną zgłoszonego pod osąd żądania. W ocenie apelującego wadliwość rozstrzygnięcia była skutkiem nieprawidłowego rozłożenia przez Sąd ciężar dowodu między stronami, a w zasadzie przyjęcia że to powód, mimo iż dochodził wierzytelności wekslowej, zgodnie z wymogami art. 3 k.p.c., art. 232 k.p.c. i art. 6 k.c. zobowiązany był wykazać zasadność swego roszczenia, w tym jego wysokość i wymagalność.

Bezzasadne okazały się również zarzuty apelacji dotyczące nieprawidłowego rozkładu ciężaru dowodu i naruszenia przepisów ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (tekst jedn. Dz.U. z 2022 r. poz. 282), zwłaszcza art. 10 w/w ustawy. Wbrew stanowczemu stanowisku powoda co do abstrakcyjnego charakteru zobowiązania wekslowego trzeba podkreślić, że istotą weksli in blanco wydanych celem zabezpieczenia wierzytelności jest brak ich samodzielności oraz charakter gwarancyjny. Celem wydania takiego weksla jest ułatwienie i uproszczenie dochodzenia oraz realizacji roszczeń, a nie kreacja samodzielnego źródła i przyznania uprawnień szerszych niż wynikające ze stosunku podstawowego, któremu jest podporządkowany. Zabezpieczenie ma bowiem charakter pochodny i uzależniony od istnienia zobowiązania, które zabezpiecza. Skoro weksel jedynie zabezpiecza wierzytelność cywilną i ma ułatwić zaspokojenie wierzyciela w ramach stosunku podstawowego, dłużnikowi przysługują w tym przypadku przeciwko roszczeniu wekslowemu te wszystkie zarzuty, jakie mu przysługują przeciwko roszczeniu cywilnemu. Zatem może on na podstawie zarzutów opartych na jego stosunkach osobistych z wierzycielem podważać zarówno istnienie, jak i rozmiar zobowiązania wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym. Poprzez

podniesienie przez dłużnika zarzutów wynikających ze stosunku cywilnego łączącego strony spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego, przenosi się na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Ten ostatni rozstrzyga o tym, czy i w jakim zakresie istnieje po stronie dłużnika zobowiązanie wekslowe zaciągnięte w celu zabezpieczenia wierzytelności (por. np. uchwały Sądu Najwyższego z 7 stycznia 1967 r., III CZP 19/66, OSNC 1968/5/79 i z 17 lipca 2020 r., III CZP 72/19, OSNC 2021/4/24; wyroki Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2016 r., V CSK 519/15, Lex nr 2037919 i z 29 października

2020 r., V CSK 575/18, Lex nr 3077095). Rzeczywiście powód w niniejszej sprawie dochodził zapłaty w oparciu o weksel in blanco, lecz na dobrą sprawę, z uwagi na treść pozwu można twierdzić, że sam nawiązał stosunku podstawowego, który ten weksel zabezpieczał. Z całą pewnością jednak pozwana w sprzeciwie od nakazu zapłaty podniosła m.in. zarzut wypełnienia weksla niezgodnie z deklaracją wekslową i inne zarzuty, odwołujące się do stosunku podstawowego. W tych okolicznościach spór niewątpliwie przeniósł się na płaszczyznę stosunku cywilnego i zwykłego postępowania kontradyktoryjnego, w którym ciężar dowodu istnienia i wysokości roszczenia ze stosunku podstawowego spoczywał na powodzie.

Jednakże nawet abstrahując od treści zarzutów podniesionych przez pozwaną, obowiązkiem Sądu Rejonowego, w ramach oceny zasadności dochodzonego roszczenia,

było zbadanie treści stosunku podstawowego łączącego wystawcę oraz wierzyciela wekslowego, wynikającego z zawartej umowy pożyczki, z uwagi na to, że pozwana jest konsumentem. Trzeba bowiem podkreślić, że TSUE w wyroku z dnia 7 listopada 2019 r. (Lex nr 2735813) w połączonych sprawach C-419/18 i C-483/18 (również dotyczących (...) S.A.) orzekł, że unormowania Dyrektywy 93/13 nie stoją na przeszkodzie przepisom krajowym pozwalającym zobowiązać pożyczkobiorcę do wystawienia weksla in blanco w celu zabezpieczenia zapłaty wierzytelności wynikającej z umowy o pożyczkę konsumencką. Jednocześnie TSUE stanął na stanowisku, że przepisy w/w dyrektywy stoją na przeszkodzie takiemu rozumieniu przepisów art. 10 w zw. z art. 17 ustawy Prawo wekslowe, które nie pozwala na działanie sądowi z urzędu w sytuacji, gdy ma on silne i uzasadnione przekonanie, iż umowa stanowiąca źródło stosunku podstawowego jest przynajmniej częściowo nieważna, a powód dochodzi swojego roszczenia z weksla in blanco, pozwany zaś nie zgłasza zarzutów i zachowuje się biernie. Zatem Sąd, jeśli tylko poweźmie poważne wątpliwości co do zasadności roszczenia opartego na takim wekslu, jest zobowiązany

z urzędu zbadać, czy dane warunki umowne mają nieuczciwy charakter. W tym celu powinien zażądać od przedsiębiorcy przedstawienia dokumentów stwierdzających treść stosunku podstawowego, m.in. umowy pożyczki. Inaczej mówiąc, konieczność zapewnienia skutecznej ochrony konsumentów przed klauzulami niedozwolonymi w umowach oznacza, że Sąd

z urzędu zobowiązany jest zawsze zweryfikować, czy weksel stanowił zabezpieczenie umowy konsumenckiej. To zaś wymaga znajomości podstawy wydania weksla. W przypadku stwierdzenia, że powód dochodzi wierzytelności z weksla, stanowiącego zabezpieczenie umowy konsumenckiej, celem zapewnienia poszanowania praw konsumentów, niezależnie od inicjatywy dowodowej pozwanego, przy rozpoznawaniu sprawy konieczne jest zbadanie treści stosunku podstawowego łączącego konsumenta jako wystawcę weksla oraz wierzyciela wekslowego. Jednocześnie weryfikując z urzędu, czy postanowienia umowne mają nieuczciwy charakter, Sąd winien stosować przepisy proceduralne w taki sposób,

aby zapewnić konsumentowi skuteczną ochronę.

Zatem wbrew twierdzeniom powoda Sąd zobowiązany był zbadać, czy suma wekslowa znajduje uzasadnienie w treści stosunku podstawowego łączącego strony, wynikającego z zawartej umowy pożyczki, z uwagi na potencjalne ryzyko istnienia w niej klauzul abuzywnych. Jak więc słusznie wyjaśnił Sąd Rejonowy, skoro zobowiązanie wekslowe związane jest z łączącą strony umową pożyczki, której postanowienia podlegają kontroli przez pryzmat przepisów o ochronie konsumenta, dochodzenie należności z weksla

w oparciu o sam weksel, bez zbadania treści umowy pożyczki stałoby w sprzeczności z celem istnienia przepisów o ochronie konsumentów. Niezależnie od obowiązku działania Sądu w tym zakresie z urzędu pozwana w sprzeciwie od nakazu zapłaty podjęła obronę i podniosła szereg zarzutów wobec żądania przedsiębiorcy. Powód znał treść sprzeciwu pozwanej i zarzutów w nim podniesionych. Został też zobowiązany do ustosunkowania się do jego treści oraz złożenia w terminie 14 dni wniosków dowodowych pod rygorem ich pominięcia. Wezwanie doręczono pełnomocnikowi powoda

w dniu 27 stycznia 2021 r. Pomimo tego w żaden sposób nie ustosunkował się do treści wniesionego sprzeciwu – nie przedłożył umowy pożyczki nr (...) z dnia 9 grudnia 2019 r., dowodu doręczenia wypowiedzenia umowy, wezwania do wykupu weksla, ani innych dokumentów wskazujących na wysokość i wymagalność zadłużenia pozwanej. Zatem w realiach sprawy nie istniała możliwość ustalenia treści stosunku podstawowego łączącego strony oraz zweryfikowania, czy w umowie pożyczki nie zawarto klauzul abuzywnych. Ponadto mając na uwadze, że weksel in blanco może być wypełniony tylko wówczas, gdy zajdą okoliczności ustalone w porozumieniu zawartym między wystawcą a osobą której weksel zostaje wręczony (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 15 września 2017 r., I ACa 917/16, Lex nr 2381495), a powód wykazał, że roszczenie stało się wymagalne i wezwał pozwaną do wykupu weksla, Sąd nie miał możliwości ustalenia, czy wierzyciel w ogóle był uprawniony do jego wypełnienia.

Odnosząc się do wniosków dowodowych zawartych w apelacji należy podkreślić, że nie istniał podstawy do ich uwzględnienia, gdyż w świetle art. 381 k.p.c. były one spóźnione. Wnosząc apelację i dołączając do niej nowe dowody z dokumentów powód nie przytoczył w myśl art. 368 § 1<sup>2</sup> k.p.c. jakichkolwiek okoliczności świadczących, że ich powołanie w postępowaniu przed Sądem I instancji nie było możliwe albo potrzeba ich powołania rzeczywiście wynikała dopiero na obecnym etapie postępowania. Sąd Odwoławczy miał przy tym na uwadze, że powód jest podmiotem profesjonalnym, działającym na szeroką skalę na rynku pożyczek pozabankowych. Ponadto jest reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, któremu w dniu 27 stycznia 2021 r. doręczono odpis sprzeciwu pozwanej wraz ze zobowiązaniem do złożenia w terminie 14 dni wszelkich wniosków dowodowych. Z uwagi na liczbę prowadzonych spraw sądowych, w których dochodzi zwrotu kwoty udzielonych pożyczek zabezpieczonych wekslem in blanco, powód powinien być świadomy ciężących na nim obowiązków procesowych. Niemniej skierowane do jego pełnomocnika wezwanie pozostało bez odpowiedzi i w żaden sposób nie ustosunkował się do zarzutów pozwanej. Zważywszy, że w apelacji nie wykazano, by zaistniały przeszkody, obiektywnie uniemożliwiające wcześniejsze dołączenie powołanych w niej dokumentów, należało uznać, że to na skutek własnego zaniechania powód nie podjął próby wykazania dochodzonego roszczenia w toku postępowania przed Sądem Rejonowym. Z pewnością przy tym nie jest rolą Sądu II instancji sanowanie niewłaściwego i nie do końca zrozumiałego prowadzenia sprawy przez tego rodzaju stronę, działającą przez zawodowego pełnomocnika.

Z powyższych względów apelacja powoda okazała się bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu, o czym Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie 1. (pierwszym) sentencji na podstawie art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Odwoławczy orzekł

w punkcie 2. (drugim) zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. i w myśl zasady odpowiedzialności za wynik procesu obciążył nimi powoda, jako przegrywającego sprawę w całości.

W postępowaniu odwoławczym pozwana poniosła koszty w wysokości 1800 zł obejmujące wynagrodzenie reprezentującego ją pełnomocnika ustalone na podstawie § 2 pkt 5 w zw.

z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r.

w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

**SSO Mariusz Nazdrowicz**

Sygn. akt I 1 Ca 220/21

Włocławek, dnia 25 marca 2022 r.

## ZARZĄDZENIE

1. odnotować złożenie uzasadnienia,
2. odpis wyroku wraz z pisemnym uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda – poprzez PI (bez pouczenia dot. zaskarżalności),
3. przedłożyć z zażaleniem na koszty postępowania apelacyjnego lub po upływie terminu do jego wniesienia i dołączeniu e.p.o. akta sprawy zwrócić Sądowi Rejonowemu we Włocławku.

***SSO Mariusz Nazdrowicz***